

„КАМІНЬ ПРЕТКНОВЕННЯ” ЗА БІБЛІСЮ І ПРОБЛЕМИ САКРАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

У статті з опертям на біблійні та наукові тлумачення поняття „камінь преткновення” (тобто „спотикання”) доводиться наявність такої метафоричної сентенції у всіх сферах життєдіяльності людини, і зокрема – в сучасному стані та перспективах функціонування української мови, а отже й національної культури, та висловлено окремі пропозиції, щоб „не впасти” через ці (або перед цими?) „камені”.

Ключові слова: камінь спотикання, Біблія, сакральність слова, „профаний”, моральний закон, духовна культура, традиційні цінності, цінність національного.

Дозволимо собі відступити від канонів творення наукового тексту і подамо цитату від Є. Сверстюка: „Єрусалим був втрачений, втрачений народом, що серед „гріховної темноти” зледащів.

При цьому те зневаження (Божої волі, об’явленої через пророків. – Н.Б.) і ті гріхи єврейського народу схожі як дві краплі води на гріхи українського народу: „враждували між собою, забували Бога, нікчемніли в гріхах і розкошах”. „За те Господь попустив їх під кормигу, одних Асирійському, а других Вавилонському народові” [10, с. 122].

Як зупинити «гріховну темноту» щодо священного ставлення до рідної мови і культури, що тільки вони можуть зберегти націю? Чи не загрожує і нам «камінь спотикання» (і то не один!) потрапити у якусь кормигу?

„Словник фразеологізмів української мови” (К., 2003) дуже доступно пояснює, що *камінь спотикання* – це „велика перешкода, зайвий тягар для когось” (с. 286). Перешкоди бачимо, а ось звільнитися від тягаря здебільшого або не вміємо, або не хочемо. Погодившись з ієреєм Р. Грищуком, що „... у ситуації, коли гріх натуралізується і стає нормою, людина починає в собі вести боротьбу „з добром”, яке не може усвідомити, або якого соромиться, тому що воно суперечить загальноприйнятним установкам і зобов’язує до розриву з ними” [4, с. 80], зауважимо, що „боротьба з добром” майже завжди руйнує і самого „борця”, який, ставши на цю дорогу, з кожною спробою втрачає ґрунт під ногами і повітря для самознищення. Хтось скаже, що „боротьбу з добром” може вести лише несвідома людина. Але часто її ведуть з усвідомленою корисливою метою – нав’язати форми чужого світобачення, щоб знищити закони традиції і моралі, якими оте за-

грожене кимсь „добро” було сформоване. А. Нямцу дивиться на стан справ оптимістично. „Ця тріада (традиції, які ми: а) шануємо й оберігаємо, б) намагаємось трансформувати і в) які заперечуємо. – Н.Б.) наших поведінкових установок разом взятих гармонізують, олюднюють універсум, надають йому смислу та перспективи. Якщо ж гармонія певним чином порушується, то людство стикається з глобальними катаклізмами, які загрожують самому існуванню цивілізації. У таких ситуаціях люди раптом згадують, що щось подібне в минулому суспільство уже переживало і долало, тому, прагнучи зрозуміти свою драматичну сучасність, культура, ідеологія, філософія звертаються до цього минулого, тобто до певним чином „законсервованих” традицій” [9, с. 11].

Але чи мають такий же оптимізм народи, які втратили по дорозі до ідеології та філософії свою національну мову? Стверджуючи, що у великих постатях – лице часу, Є. Сверстюк тривожно констатує: „Не видно ні великих учителів, ні навіть великих бунтівників, бо нема великої віри. На мілинах не росте навіть ностальгія за втраченою драмою і катарсисом” [10, с. 125]. „Віри в що і в кого?” – запитаємо у текстах праці цього вченого з книжки „Правда полинова”, хоча можемо й здогадатися, що йдеться про віру в Бога, віру в Людину і віру в Слово – і те, що „було у Бога” і через яке „все постало”, і те, що попри „революційну” підміну понять, зневажання принципів, класове переосмислення значень (див. [10, с. 156]) зберегло своє коріння, свої основи; і попри різноманітні спроби полонити людський розум і покласти перед ним „камінь спотикання”, вічні цінності зостаються вічними.

Спочатку звернемось (звичайно – коротко) до тлумачень суті поняття „камінь преткновення” у словниках біблійного богослов’я, у Біблії безпосередньо та працях учених-богословів.

1. Спочатку за електронним ресурсом (переклад з мови російської наш – Н.Б.): „Вперше вислів *камінь преткновення* зустрічається у Старому Завіті у Книзі пророка Ісаї, де Бог говорить про себе: „буде Він освяченням і каменем преткновення, і скалою спокуси для обох домів Ізраїля (Іс. 8:14)”.

2. Пояснення цього тексту наводиться у Посланні до Римлян: «А Ізраїль, який шукав закону праведності, не досягнув до закону праведності. Чому? Бо шукали не у вірі, а в діяннях закону, бо

спіткнулись об камінь преткновення, як написано: ось, кладу в Сіоні камінь преткновення і камінь спокуси; але кожен, хто вірить у нього, не посоромиться” (Рим. 9:31–33).

3. Сучасний „«Словник біблійного богослов'я»” тлумачить зміст Іс. 8:14, Рим. 9:33 та 1 Петро 2:8, що сам Христос стає як „камінь преткновення і камінь руйнівний щодо „гордих невіруючих”” [Електронний ресурс. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Камінь_преткновення].

За Біблією у посланні апостола Павла до римлян читаємо: „Що ж скажемо? Язичники, які не шукали праведності, одержали праведність, праведність від віри. А Ізраїль, який шукав закону праведності, закону праведності не досягнув. Чому? Тому що шукали не у вірі, а в ділах закону (виділено нами – *Н.Б.*), бо спіткнулися об камінь спотикання і камінь спокуси, як написано: „Ось, кладу в Сіоні камінь преткновення і камінь спокуси; але кожен, хто вірить у нього, не осоромиться” (Іс. 9:29–33)” [1, с.1288].

Актуальними і сьогодні вважаємо такі біблійні застереження і риторичні питання з Книги Ісаї, хоч стосувалися вони „нечестивого” народу, народу гніву Божого: „Горе тим, які постановляють несправедливі закони і пишуть жорстокі рішення, щоб усунути бідних від правосуддя і викрасти права у слабосилих з народу Мого, щоб удів зробити здобиччю своєю і пограбувати сиріт. І що ви будете робити у день відвідання, коли прийде загибель здалеку? До кого звернетесь по допомогу? І де залишите багатство ваше?” (Іс. 10 : 1-3) [1, с. 739].

Доктор богослов'я М. Марусяк пояснює: „Мойсеїв (старозавітний. – *Н.Б.*) закон – це закон зовнішній, закон букви і рабства. Він вимагав послухності, але впорядковував головним чином зовнішню поведінку людини» [7, с.41]. А „Євангельський (Ісусовий. – *Н.Б.*) закон, – продовжує учений і священник, – своєю дією спрямований більше на внутрішній моральний склад” [7, с. 42]. Отже, віра в Бога означає заглянути в себе, самому цього захотіти.

Наведені три варіанти пояснення причини появи «камня спотикання», першопочаткове його призначення, значення для долі народів і окремої людини, можливість і реальність екстраполяції на сучасний світ, докази того, що не закон, а віра (у релігійному і в моральному сенсі) є критерієм оцінки народу і окремої людини, вважаємо за можливе стосувати до недавніх і сьогоденних проблем функціонування мови як найважливішого показника змісту і форми віри як закону, так і моралі.

У чому ж суть проблеми сакральності української мови, загалом і кожного окремого слова? *Сакральний* (або *сакраментальний* – як подає

тлумачний словник) пояснюють, по-перше, „як такий, що стосується релігійного культу; обрядовий; ритуальний”; по-друге, „такий, що його дуже цінують, оберігають; священний, заповітний”; по-третє, „який став звичним, узвичаєним, традиційним” (див. СУМ, т. IX, с. 17). Є й антонімічне, вважаємо, значення слова *сакраментальний*: який має сумнівну або погану славу; горезвісний (там само). Ми не вважаємо за доцільне використовувати це слово з таким значенням, бо дієслово *сакраментувати* значить *причащати* (церк.), як і *сакраментуватися* – те саме, що *причащатися* (див. СУМ в 11-ти т.).

Чи всі і завжди українці цінували й оберігали свою рідну – священну та заповітну – українську мову? Чи є вона для всіх нині в Україні суцільно узвичаєною і традиційною? І чи всі ми „причащаємо” дітей своїх цією мовою?

Року 1990 М. Вінграновський у своєму передвборчому виступі казав: „На дибі безкінечного політичного страху він (народ. – *Н.Б.*) зрікся своєї мови, став ненавидіти себе, що він народ український, народ-українець. Можна за це дорікати йому і слабодухістю, і ганьбою, і ще якимось страшнішим і презирливішим словом, та я думаю, що мій народ у цьому не винен. Тим більше, що я не маю на це морального права” [2, с.642]. Письменник поклявся: „Стоятиму за правду проти неправди, за добро проти зла, за порозуміння між людьми проти ворожнечі” (там само). Усією своєю творчістю і громадянською позицією він дотримувався клятви.

У своїй книзі „Спогади і роздуми на фінішній прямій” І. Дзюба писав, що у часи (60-ті–70-ті) до незалежності у літературних колах „боляче сприймалася” мовна ситуація. Одверто говорити про русифікацію ніхто не наважувався, зате дуже обережно критикували незадовільний рівень мовної культури журналістів та окремих літературних авторів” [6, с. 512]. У цій праці ученого наводиться приклад одного з небезпечних „камнів спотикання” в українському суспільстві (давньому і сьогочасному!) – це пристосуванство, вислужництво перед владою і зрадництво: коли „Олександр Ільченко 1963 року опублікував статтю „Всяк суціль в ній язик”, з якої випливало, що шанобливе ставлення до рідної мови не стало нормою нашого життя», то у газеті „Радянська Україна” він отримав відсіч високопоставленого академіка (див. [6, с. 512]).

У році 1991 Верховна Рада УРСР прийняла закон про мови в Україні, затвердивши ним статус української мови як державної. Була навіть розроблена програма виконання цього закону, яка передбачала за 10 років утвердити державність мови на всіх теренах України. Не вдалося! Ба навіть у Верховній Раді вже незалежної України

виявилось достатньо голосів за горезвісний закон Ківалова і Колісниченка. Директор Інституту української мови НАНУ П. Гриценко, який був серед членів комісії, що мала доопрацювати закон („Про засади державної мовної політики”, 2013 р.) в інтерв'ю журналістці „Урядового кур'єра” казав: У цьому документі – провокативно і наперед продумано – закладено високу конфліктогенність. І це спрацювало: протести, обурення, нова хвиля недовіри до влади, нова порція ненависті, що й так тисне на психіку суспільства” [3, с. 5]. (Протести щодо як єдиної української мови державної були й прелюдією східноукраїнських уже дворічних сумних подій).

На щастя (але з гірким присмаком крові!) Європейський Майдан повернув до тьми багатьох самих українців і українських громадян інших національностей. Є. Свєрстюк справедливо констатує, що „раптове повернення до духовної культури не може дати тих результатів, що давало історичне плекання в природному річищі традиції. Там вироблялося почуття народної душі, чуття міри, природний добір кращого людського елементу створював сприятливий мікроклімат для дітей у питомому середовищі” [10, с. 129].

Так, з часу Майдану багато люду заговорило мовою українською. Навіть світ її нарешті почув не лише в англійському перекладі, але й в оригіналі. „Украинское население” у світах далеких і близьких хоч і численне в багатьох країнах, але жодної загрози не становить на відміну від „населения русскоязычного” на землях, на яких воно „осідало” і які його гостинно прийняли.

Ієрей Р. Грищук цілком по-світськи писав: „В умовах поваленої на землю ієрархії традиційних цінностей і легалізованого суспільного розкріпачення найнижчих людських потягів питання про свободу набуває своєрідного звучання. Під свободою нині мають на увазі найбільш суперечливі феномени моральної розгнузданості і соціальної вседозволеності, профанації і спекуляції, афективної балакучої дурості і нав'язливої самовпевненої вульгарності, від агресії яких особистість змушена захищати свою свободу” [4, с. 129]. Оце варто кваліфікувати як другу проблему, які спричинює неповагу до слова, до мови взагалі.

Викладач філософсько-теологічного факультету Чернівецького національного університету, кандидат богослов'я М. Новосад доречно і переконливо навчав своїх студентів, що „мова і віра – дві найголовніші ознаки будь-якого народу, які ставлять перепони на шляху його зникнення, запобігають розмиванню національного „я”, втраті національної самобутності та самодостатності” [8, с. 76], і наводить історичні факти: „Що вберегло український народ від ополячення? Православна віра! Що вберегло його від повної руси-

фікації? Українська мова!” [там само]. Тут дуже доречне слово „повної”, бо відсоток полонізованих і русифікованих був (і є щодо другої мови) значний. Причини? Не тільки політичні, а й морально-психологічні, зокрема українське ментальне „аби не було гірше”, „якось воно буде”, навіть „лагідне теля дві матки ссе” і под.

І ще одна причина. Кожен народ, що проживає в тій чи іншій державі, повинен мати право на свою церкву, у якій служать його рідною мовою. На жаль, чимало і сучасних українців ходять до церкви, у якій служать начебто давньою церковнослов'янською мовою (яку мало хто із сучасних вірян розуміли б), а насправді (переважно!) мовою російською. М. Новосад переповідає з Євангелія: „Христос прийшов спасти всіх людей, а тому слово Христової істини повинно бути переповідане всім, без винятку, причому ясно і доступно, щоби кожен правильно зрозумів Благую Вість, а це можливо тільки рідною мовою того, хто сприймає Боговідкриті істини: „Ідіть і навчіть всі народи, хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа (Мф. 28:19)” [8, с. 76]. Отже, „вічна” боротьба різномовних церков за те, чия (чи яка) мова є богообраною, не має підстав і суперечить, як бачимо, Христовій науці та практиці Апостолів, які завше розмовляли мовою народу, якому проповідували (дана була їм здатність говорити усіма мовами).

Наступну проблему сформував у деяких українців „страх” перед вживанням слова *національний*. З націоналізмом в Україні боролися як з загрозою інтернаціоналізмові (і сьогодні дехто має такий страх). Але ж усе дуже просто: „Національне – це індивідуальне цілого народу і творча любов до цієї індивідуальності” [8, с. 77] і далі: „Істинно національне не суперечить вселенськості. Навпаки, шлях до вселенського лежить тільки через національне” [8, с. 78]. М. Новосад далі пише: „Як відомо, розподіл національно однорідного людства відбувся під час будівництва вавилонської вежі. ... Просто кажучи, Бог дає людству національне як об'єкт любові. Свій народ, своя земля – об'єкти, на які людина спрямовує свою любов, турботу, зусилля волі – вони виховують у людині любов, повагу взагалі” [8, с. 76–77]. Наголосимо: любов до своєї землі і свого народу не може бути загрозою іншому народові на його землі! Поняття національного узгоджується з патріотичністю (уже 25 років Гімн незалежної України є важливим символом держави, але й досі чимало громадян, їхніх дітей не знають ані слів, ані мелодії, ані покладання правої руки на серце бодай у час виконання гімну, однак це не варто розцінювати як відсутність у них почуття патріотизму).

І ще одна важлива проблема, від якої не засте-

режена жодна з мов сучасного світу: це зневажання норм культури мовлення, творення і використання не лише жаргонних, а навіть і вульгарних слів без огляду на те, з ким спілкується надто „вільна” у поводженні з мовою людина і хто знаходиться неподалік (наприклад, діти, батьки тощо). Головною причиною такого ставлення до слова, відсутності самоконтролю є, як вважає академік І. Дзюба, втрата словом сакральності. Сакральність учений розуміє не тільки як належність слова до сфери релігійних таїнств, а „взагалі владу Слова над людиною як сили позаіндивідуальної і надраціональної, світовпорядковувальної, що давалося від богів, від космічних енергій, від великих поетів” (див. [5, с. 34]).

А було ж колись інакше: „У системі сімейної комунікації аргументи були мовою чоловічої частини, оскільки цю мову тримали в секреті від дружин. Цей факт переконливо доводить думку про сакральне лірницьке аргументи (а також про інші тогочасні арготичні системи як ознаку соціально-групової приналежності, засіб не тільки професійного відмежування, а й чоловічої корпоративності, до певної міри відмежування чоловічого світу від жіночого” (див. [11, с. 284]).

Нині є чимало прихильників десакралізації, деіконізації, дуалізму поглядів на мову, міжмовних „перемежувань” (напр., суржику, інтерференції тощо). Є ще один аспект мовознавчих студій: талановитий соціолінгвіст Л.Ставицька спостерігала, що „у вітчизняному мовознавстві намітилася тенденція супроводжувати лінгвістичні роботи з проблем соціолінгвістики чи комунікативної лінгвістики заувагами щодо гендерного аспекту мовного самовияву особистості. Приміром, указаний аспект незмінно фігурує в студіях з проблем мовного етикету всередині тієї чи іншої лінгвокультури” [11, с. 51]. Етикет, як відомо, має національний зміст і форму, і хоч не відзначається непорушністю, та усе ж зберігає національну основу. І про це дослідникам варто пам’ятати навіть у часи глобалізації світу.

В Україні, як, мабуть, і в усіх залюднених світах, серед окремих соціальних груп усе ширше культивується профанація у ставленні до національної культури, мови, моралі, етикету і т. д., цебто того, що визначає інтелектуальний і психологічний рівень саморозвитку. Профанацію тлумачать так: це „зневажливе, нешанобливе ставлення до чого-небудь загальноновизнаного, загальношанованого, неущьке перекирчування, опоганення... чогось” (СУМ в 11-ти т., т. 8, с. 331). Зневажливе – переважно щодо людини взагалі, нешанобливе – ще й до дітей і до старших, загально шановане – це небо і земля, вода (річка і криниця) і дерева, батьки і родина, освіченість і талант і т. ін.

На щастя, неущьке перекирчування, опоганення притаманне окремим людям, а не всьому суспільству, а тому завше є надія, що *профана* як „особу, не обізнану в якій-небудь галузі” (СУМ, VIII, с. 331), життя навчить, і таких обміне давньоримська, заборона входити до храму – не лише храму Божого, а й храму освіти, історії роду й народу та освяченого Всевишнім храму рідної мови.

Біохімік Ервін Чаргафф писав, що для нього існує три ознаки, за якими він визначає стан цивілізованості народу: 1) як він обходиться з деревами; 2) як він поводиться зі своїми дітьми; 3) як він ставиться до своєї мови. Він був за повагу до безпомічності, а мова, вважав, і є тим, що допомоги потребує найбільше.

Пантелеймон Куліш вважав, що духовну історію „повинні вивчати діти вже разом з абеткою” [10, с. 121], а його „Граматка” „була оздоблена, наче діамантами, Давидовими псалмами у Шевченковому перекладі” [10, с. 122]. „У слові „Єрусалим”, – переконаний Є. Сверстюк, – зібрано всі символи, що мають бути навіки священними: пам’ять Землі Обітованої, пам’ять праотців, пам’ять свого імені” [10, с. 123]. Відчуваємо потребу додати, що „Єрусалим – як символ міста, де є храм і *де є Голгота*... (виділено нами. – Н. Б.), місто драматичного символу: до нього повертаються, щоб повернутися до себе. Від нього відходять, втрачають себе, і його руйнують, як руйнують й душу”, – переконаний Є. Сверстюк на підставі пізнання не лише духовної, а й духовної історії людства.

До віри не можна примусити – до неї треба прийти самому. І йдеться не лише про релігію, а й про віру в себе, у майбутнє своїх дітей, своєї Батьківщини і – безперечно – у магічну силу слова рідної мови, яку не можна втратити, і мови держави, до якої ти належиш. Правдивими є слова П. Гриценка: „Але не можна відривати дітей будь-якої національності від загальноукраїнського мовного і освітнього процесу, щоб не перекирити їм дороги до українських університетів, дати змогу бути повноправним громадянином на всій території України” [3, с. 5].

І насамкінець – камінь спотикання і спокуси у вихованні майбутніх громадян України у період від колиски, як то кажуть, до першого вуса. Уже мало хто дивується, що до батьків та дідуся з бабусею звертаються на *ти*. Не заперечують, коли їм кажуть *мам, баб, па, деда* і под.; що у батьків бракує часу і терпіння на виховання своїх дітей – подеколи вони не чують, як говорять самі або як з ними їхні ж діти. Не так уже й давно, зазначає Є.Сверстюк, адже вивчення правдивої історії України було недоступне; до пам’яті минулого не виховувався інтерес; батьки не розповідали правди (бо й самі її не знали) своїм дітям про родичів,

котрі варті були великої шани (див. [10, с. 128]). І це не могло не позначитися на рівні патріотизму українських дітей. А нині вони теж читають з інтернету скорочені варіанти історичних і художніх текстів і не можуть звести ці фрагменти у цілісну картину своєї національної культури.

І насамкінець. Нагадаємо словникове визначення паремії *камінь спотикання*: це „велика перешкода, перепона, зайвий тягар для когось” (це друге значення вважаємо надто далеким від початкового. – Н.Б.). Перешкоди є фізичні, природні, моральні, психологічні, політичні і т. ін. Пояснення кожної перешкоди відбувається в думці, яку висловлюємо мовою, рідною найперше. Якщо камінь спотикання – це перешкода функціонуванню рідної національної мови, нівелювання її сакральності, тобто зневажання заповітного обов’язку цінувати, оберігати мову і традиції пращурів, то це так само небезпечно, як відмова від віри і дослухання лише закону, через що, як знаємо з Біблії, з’явився метафоричний „камінь преткновенья”, об який мала спотикатися морально і духовно зіпсовані люди.

Література

1. Біблія. Книги Священного писання Старого і Нового Завіту / [переклад Патріарха Філарета]. – К. : Видання Київської патріархії УПЦ Київського патріархату, 2004. – 1407 с.
2. Вінграновський М. Передвиборча програма // Микола вінграновський: Вибрані твори (серія

- „Шістдесятники”) / упоряд. М. Лазарук. – К.: „Смолоскип”, 2013. – С. 641–642.
3. Гриценко П. Ю. Людина зазнає поразки, якщо налаштовується щодо якоїсь мови антагоністично : інтерв’ю з директором Інституту української мови НАНУ П. Ю. Гриценком / Павло Юхимович Гриценко // Урядовий кур’єр. – № 35. – 21.02.13. – С. 5.
4. Грищук Р. Свобода людини і православ’я у сучасному контексті / Роман Грищук // Вісник буковинського православного університету. – Вип. 1 : Теологія. – Чернівці : „Відродження”, 2003. – С. 80–82.
5. Дзюба І. Вимирання слова / Іван Дзюба // Вісник НАНУ. – 2004. – № 12. – С. 34–40.
6. Дзюба І. Спогади та роздуми на фінішній прямій / Іван Дзюба. – К. : Криниця, 2008. – 928 с.
7. Марусяк М. Моральне богослов’я / Михайло Марусяк. – Чернівці, 1997. – 239 с.
8. Новосад М. Релігійна цінність національного / Мирослав Новосад // Вісник буковинського православного університету. – Вип. 1: Теологія. – Чернівці : Відродження, 2003. – С. 76–79.
9. Нямцу А. Миф. Легенда. Література / Анатолій Нямцу. – Чернівці : Рута, 2007. – 500 с.
10. Сверстюк Є. Правда полинова / Євген Сверстюк. – К. : Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2009. – 304 с.
11. Ставицька Л.О. Гендер і мова, свідомість, комунікація / Леся Олексіївна Ставицька. – К. : Ін-т укр. мови, 2015. – 440 с.

В статтє автор сравнивает библейское и социальное, моральное проявление афористического выражения „камень преткновения” и объясняет свое видение причин появления таких „преткновений”, т. е., спотыканий в функционировании украинского языка как языка национального и государственного. Проанализированы угрозы из-за нивелирования сакрального смысла слова вообще и украинского в частности, предложены некоторые способы сохранения или возврата традиций обращения со словом родного и приобретенного языка в современных социумах. Сделан акцент на том, что язык не терпит „надругательства” над ним, его лексикой, фразеологией, произношением, так как это может усугубить примитивизацию не только речи, но и мышления, привести к конфликту веры и закона, как это было до появления „камня преткновения”.

Ключевые слова: *камень преткновения, Библия, сакральность слова, „профанный”, моральный закон, духовная культура, традиционные ценности, ценность национального.*

The author compares the biblical and social, moral manifestations of the aphoristic expression „a stone of stumbling” and explains her vision of the original reasons of such „stumbleings”, or „offences” in the functioning of the Ukrainian language as the national and state language. The paper provides analysis of the threats caused by the leveling of the sacred meaning of the word in general, and Ukrainian in particular, suggests ways of saving or restoring traditions of the treatment of the word of the native languages and the acquired ones in modern societies. Emphasis is placed on the fact that the language does not tolerate „offences” against it, its vocabulary, phraseology, pronunciation, since this may result in can lead to primitivization of speech as well as of thinking, which can lead to a conflict of faith and law, as it was before the appearance of „a stone of stumbling”.

Key words: *stone of stumbling, the Bible, sacredness of the word, „profane”, moral law, spiritual culture, traditional values, value of the national.*